

OMSTÄLLNING SKARABORG

GENOMFÖRDA AKTIVITETER 2025

Under 2025 har stora kliv tagits för att möta den industridrivna gröna omställningen i Skaraborg. Ett strukturerat samarbete mellan alla 15 kommuner, kommunalförbundet och ett flertal samarbetspartners har lett till att positionerna flyttats fram inom samtliga sex insatsområden.

Arbetet har utgått från aktivitetsplanen för 2025 och resulterat i en ökad beredskap för att möta omställningens behov i form av konkreta leveranser enligt nedan.

AKTIVITETSPLAN 2025

Samhällsplanering	Kompetens	Social hållbarhet
Färdplan bostäder	Forskning och högre utbildning	Risk- och möjlighetsanalys
Energiförsörjningsplan	Lär- och innovationsmiljö	
Person- och godsplanering	Yrkehögskola	
Etablering	Skaraborgs attraktionskraft	Samverkan och finansiering
Offertberedskap verksamhetsmark	Platsutveckling	Matchning finansiering
Offertberedskap bostäder + hotell	Marknadsföra Skaraborg	Långsiktig finansiell analys
Investeringar inom el	Kulturell infrastruktur	
Etableringar		

Samordning digitalisering och Klimat 2030

SAMHÄLLSPLANERING

En ändamålsenlig samhällsplanering skapar nödvändiga förutsättningar för omställningsarbetet. Direktionen har pekat ut bostadsförsörjning, energi- och transportinfrastruktur som de mest prioriterade områdena att samverka kring.

Färdplan Bostäder 2030

För att säkerställa den bostadsförsörjning som omställningen kräver behövs en gemensam plan, som möjliggör för kommunerna att möta bostadsbehovet. Planen benämns Färdplan Bostäder 2030 och utgår från målen i den Delregionala utvecklingsstrategin och den genomförda bostadsförsörjningsanalysen.

Färdplanen har fokuserat på två delaktiviteter under 2026.

Djupanalys planberedskap bostäder – alla kommuner har under 2025 genomfört djupanalysen avseende planberedskapen för bostäder. Djupanalysen har gjorts med hjälp av verktyget som togs fram 2024. Arbetet har bidragit till insikter och kunskap om planernas relevans och attraktivitet. inför kommande planarbeten.

Ökad rörlighet på bostadsmarknaden – insatser för att öka rörligheten på bostadsmarknaden har identifierats. För att öka kunskapen om och skapa förutsättningar för ökad rörlighet på bostadsmarknaden har det inom ramen för samhällsbyggnadschefsnätverket tagits fram en ansökan för att genomföra en förstudie. Finansieringsmöjligheter har sökts men i dagsläget är finansieringen inte klar.

Energiförsörjningsplan

De insatser som behöver genomföras för att säkerställa energiförsörjningen har identifierats och sammanfattats i den gemensamma energiförsörjningsplanen för Skaraborg som antogs av direktionen i december 2024.

Genomförande energiförsörjningsplan - insatser har genomförts i linje med Skaraborgs energiförsörjningsplan. Gällande det gemensamma förankringsarbetet i Skaraborg har ett flertal kommunfullmäktige fått presentationer av energiförsörjningsplanen. I de flesta kommuner finns nu, eller pågår ett arbete med, en energiplan. Dessa energiplaner bygger på Skaraborgs energiförsörjningsplan. Skaraborgs Kommunalförbund har stöttat kommunerna i workshops, som föreläsare och som stöd vid framtagande av energiplaner.

Påverkansarbete - en viktig uppgift är att aktivt påverka beslutsfattare som äger frågorna. Påverkansarbetet i ACCEL har fortsatt med en tyngdpunktsförskjutning mot att få till stånd proaktiv nätutbyggnad. Ett flertal arbetsgrupper har bildats för att ta det arbetet framåt, och Skaraborg är representerat i flera av dem.

Bland annat kan nämnas att framsteg har gjorts då Energimarknadsinspektionen har gjort ett ställningstagande att nätägare ska bygga ut nät utifrån prognos.

Kunskapsspridning - fokus inom projektet Krafttag i Väst - ElSa (elektrifiering + samhällsplanering) har varit kunskapsspridning till kommunala planerare. Ett flertal aktiviteter såsom månadsvisa webinarier har genomförts, med deltagande från Skaraborgs kommuner. ElSa-projektet genomförs tillsammans med Västra Götalandsregionen, Länsstyrelsen i Västra Götaland, Energikontor Väst, Boråsregionen Sjuhärad kommunalförbund, Fyrbodals kommunalförbund och Göteborgsregionens kommunalförbund.

Person- och godstransporter

Inom ramen för befintliga processer och i utökade insatser har behov tydliggjorts för att möjliggöra godstransporter till/från stora etableringar, utveckla resmöjligheter och säkerställa stråk mellan större etableringar och bostäder samt andra målpunkter i och utanför Skaraborg, såsom större universitetsorter.

Påverkansarbete och samverkan - under 2025 har flera Skaraborgsgemensamma remissyttranden tagits fram för att framhålla Skaraborgs förutsättningar och behov. Remissyttranden har lämnats avseende:

- Trafikförsörjningsprogram 2026-2029, kollektivtrafikstrategi för Västra Götaland.
- Nationell transportinfrastrukturplan 2026-2037
- Regional transportinfrastrukturplan 2026-2037

De gemensamma yttrandena från Skaraborg bygger på en inriktning som formats i dialog mellan kommunerna samt med myndigheter, näringslivs och branschorganisationer.

Ett förberedande arbete har genomförts kring strategiska inriktningar under arbetsnamnet Trafikstrategi.

Järnvägssatsningar - I remissyttrandet för den regionala transportinfrastrukturplanen har till exempel vikten av bevarandet och utvecklandet av Kinnekullebanan lyfts fram som ett strategiskt transportstråk. Här lyfts även Västra stambanans betydelse fram. Det finns en västsvensk enighet om att sträckan Göteborg-Alingsås är den högst prioriterade sträckan inför nästa plan.

Utredning arbetspendling - en utredning som beskriver Skaraborgs behov av arbetspendling och hur det kan mötas med kollektivtrafik utreds tillsammans med Västtrafik. Arbetet är påbörjat och kommer att fortsätta under 2026.

ETABLERING

Ett förstärkt proaktivt arbete behövs för att tillgodose behoven av investeringar inom näringslivet. Det som identifierats nödvändigt för de större investeringarna i Skaraborg, inte minst AB Volvos omställning och nyetablering har haft särskild prioritet.

Offertberedskap

Aktiviteten syftar till att attrahera verksamhets-, bostads- och hotellinvesteringar i Skaraborg genom offertberedskap och dialog med fondbolag, fastighetsbolag, investerare och andra relevanta aktörer lokalt, regionalt och nationellt.

Möten med branschen - Återkommande möten har hållits med Byggbranschen och Fastighetsägarna. Dialog har även initierats med allmännyttans VD:ar för att ta vara på allmännyttans värde och potential. Det har resulterat i ökad förståelse för våra olika uppdrag och målsättningar.

Fördjupande dialoger bostadsbolag - Under året har fördjupade dialoger förts med ett tiotal bostadsbolag. Det finns ett intresse för Skaraborg men höga kapitalkostnader och utmanande hyresnivåer är begränsande. Att uppnå ett kritiskt antal hyreslägenheter för att möjliggöra lokal förvaltning behöver också beaktas.

Verksamhetsmark - för att stärka offertberedskap avseende verksamhetsmark så har uppdatering av säljmaterial för lediga sites som är kommunalt ägda och detaljplanerade genomförts under året. Aktuella sites finns nu både i Business Swedens kartverktyg samt på Business Region Skaraborgs hemsida.

Kartfunktion lediga tomter bostäder - i ett unikt samarbete har Skaraborgs 15 kommuner lanserat en digital karttjänst där alla kommunala, detaljplanerade tomter för småhus och flerbostadshus presenteras samlat - för första gången i Sverige. Karttjänsten riktar sig till både privatpersoner och fastighetsutvecklare, och är ett konkret exempel på hur kommunerna i Skaraborg arbetar gemensamt med digitalisering och öppen data.

Industriell symbios - en förstudie om industriell symbios har genomförts. Förstudien har kartlagt restströmmar och råvarubehov i regionens i Skaraborg. Utifrån kartläggningen har analys gjorts av potentiella nya affärsmöjligheter/etableringar. Inom ramen för industriell symbios har även kunskapshöjande insatser genomförts samt samarbete etablerats med IDC.

Investeringar inom el

Aktiviteten syftar till att attrahera investeringar inom energiproduktion och lagring genom att agera inom Skaraborg, men även genom andra plattformar såsom Business Sweden.

Investeringsfrämjande dialoger - Business Region Skaraborg (BRS) har under året varit i kontakt med en handfull elproducenter i form av vindkraftsbolag samt investerare inom storskalig biogasproduktion. Dialog har även förts med bolag inom sol och batterilager.

BRS och övriga regionala etableringskontor inom Västra Götaland har fört en gemensam dialog med Västra Götalandsregionen och Länsstyrelsen i Västra Götaland kring gemensamt arbete för att stärka elproduktionen i regionen samt stärka dialog med regionnäten.

Etableringar

Prioritering i denna aktivitet är på de större investeringarna i Skaraborg, inte minst AB Volvos omställning och nyetablering. Till följd av de stora etableringarna är Skaraborg en intressant plats även för följetableringar.

Investeringsfrämjande arbete - BRS har under året arbetat tillsammans med AB Volvo för att säkerställa framdrift i linje med deras etablering. BRS har även arbetat med andra större etableringar och expansioner bland annat Papershells expansion. Genom bolag som Papershell skapas innovativa miljöer där Skaraborg är i framkant inom den gröna omställningen. Under 2025 har BRS arbetat för nya etableringar och för att skapa förutsättningar till nya arbetstillfällen inom till exempel Försvarsmakten och försvarsindustrin.

AB Volvo och möjliga följetableringar - Dialog har förts med AB Volvo om möjliga följetableringar och förutsättningar. Som en effekt av dialogerna så har Business Region Skaraborg uppdaterat sin hemsida med relevant information om hur det är att verka och driva företag i Sverige.

KOMPETENS

En nödvändig framgångsfaktor för omställningen i Skaraborg är kompetensfrågan. Ett begränsat antal aktiviteter har prioriterats inom ramen för Omställning Skaraborg och därutöver sker samordning med övrig/ordinarie verksamhet.

Forskning och högre utbildning

Stärkt samarbete Högskolan i Skövde och lärcentra - Högskolan i Skövde har en nyckelroll inom kompetensförsörjning genom forskning och högre utbildning. För att säkerställa relevanta akademiska utbildningar med kapacitet att möta omställningen krävs nära samverkan och ett gemensamt arbete.

Flera dialoger och workshops har genomförts med Högskolan i Skövde och andra aktörer såsom Science Park Skövde och IDC West Sweden AB under året. Syftet har varit att skapa samsyn och att identifiera samarbeten för att stärka forskning och högre utbildning inom efterfrågade kompetenser.

Gemensam agenda - Under senare delen av hösten har ett framtidsytande arbete genomförts med målsättningen om att formalisera det fortsatta samarbetet. Arbetet har resulterat i ökad kännedom och förståelse för varandras organisationer och dess förutsättningar samt en bekräftad vilja till att fortsätta att utveckla samarbetet.

Lär- och innovationsmiljö

Skaraborgs nyindustrialisering behöver mötas upp av ändamålsenliga miljöer för strategiskt lärande, innovation och industrinära träning. Genom att väva in forsknings- och innovationsprocesser i det industrinära lärandet skapas förutsättningar att lyfta en bred målgrupp i strategiskt viktiga områden som stärker konkurrenskraften inom Skaraborg industri.

Förstudie lär- och innovationsmiljö - En förstudie har genomförts för att identifiera målgrupper och branscher som ska omfattas, relevanta samverkansaktörer och möjliga platser för lokalisering. Förstudien som var klar i april 2025 redovisar förutsättningar och framgångsfaktorer samt visar på möjliga vägval och alternativa finansieringslösningar.

Initiativ lärmiljöer - Utifrån resultaten av förstudien pågår nu två initiativ, ett i Lidköping och ett i Skövde. I Lidköping utvecklas ett nytt lärcentrum för industrin som syftar till att skapa en autentisk och modern miljö för praktisk träning inom yrken som svetsning, CNC, automation och mätteknik. Centret är en arena för samverkan mellan utbildningsanordnare och industrin, och har som mål att stärka kompetensförsörjningen i regionen. I Skövde kartläggs behovet av en ny lärmiljö med fokus på innovation och strategisk höjd för näringslivet i Skaraborg.

Yrkeshögskola

Yrkeshögskolan spelar en viktig roll inom kompetensförsörjningen. För att skapa förutsättningar och möjliggöra relevanta utbildningar i Skaraborg har olika former av utvecklingsarbeten genomförts under 2025.

Utvecklat processer - En utveckling av processerna inom yrkeshögskola (YH) har påbörjats i syfte att möta näringslivets behov samt stärkt samverkan för att uppnå ökad effekt, inte minst vid ansökning om utbildning.

Stärkt samverkan - Genom nätverket YH Skaraborg sker en strukturerad och strategisk samverkan för att stärka kompetensförsörjningen i Skaraborg. Samverkansstrukturen har stärkts och samverkan har ökat under 2025. Utbildningsanordnarna ser positivt på att Skaraborgs Kommunalförbund har tagit en tydligare roll i nätverket. En strategisk dialog är påbörjad och tas vidare i YH-nätverket.

Myndighetsdialog - Dialog och arbete gentemot Myndigheten för yrkeshögskolan, MYH, för att förbättra förutsättningarna att möta utbildningsbehoven i Skaraborg och Västsverige har identifierats som viktiga insatser. Under 2025 har påverkansarbete ur ett Skaraborgsperspektiv bedrivits genom dialog och förtroendeskapande hos MYH. Kontakt och dialog med MYH har ökat och delaktighet från myndigheten är planerad under 2026.

SKARABORGS ATTRAKTIONSKRAFT

Skaraborg ska fortsatt vara en attraktiv plats, där människor vill bo och leva med målsättningen att attrahera fler invånare och möta behoven inom den investeringsfrämjande verksamheten och omställningens kompetensförsörjning.

Platsutveckling

Skaraborgs platsberättelse -platsberättelsen för Skaraborg är gemensamt framtagen och godkänd av direktionen i april 2025. Platsberättelsen är lanserad och är tillgänglig för alla som vill använda den. Platsberättelsen kan användas som en grund i kommunikation för att skapa en enhetlig bild.

Spridning av platsberättelsen - De tre plattformarna Business Region Skaraborg, Livet i Skaraborg och Visit Skaraborg har implementerat platsberättelsen i sitt befintliga arbete genom att utgå från platsberättelsen och dess ingredienser som vägledning och riktning för kommunikation och paketering. Såväl kommunalförbundet som andra aktörer har använt platsberättelsen i olika marknadsföringsmaterial.

Nästa steg Skaraborgs attraktivitet - processen med Skaraborgs platsberättelse resulterade även i förslag till att framåt strukturera arbetet inspirerat av Team Sweden. De tre plattformarna är positiva till att stärka samarbetet mellan sig med utgångspunkt från genomförda insatser och idéer om samverkan framåt som ett första steg.

Marknadsföra Skaraborg

För att stärka Skaraborgs attraktivitet och locka investeringar som möjliggör ökat bostadsbyggande, energiproduktion och andra avgörande satsningar har olika former av marknadsföringsaktiviteter genomförts.

Besök ambassader - Under 2025 har BRS tillsammans med övriga Business Regions i Västra Götaland besökt Japans, USA:s och Frankrikes ambassader i syfte att informera om Skaraborg och Västsveriges möjligheter.

Marknadsföring av Skaraborg genom kommunalförbundet - Skaraborgs Kommunalförbund har deltagit i olika sammanhang, såväl med politiskt deltagande som med tjänstepersoner och/eller tillsammans med kommunrepresentanter. Exempel på sammanhang är:

- Almedalen
- Västsvensk samling i samverkan med VGR och Västsvenska Handelskammaren
- Skaraborg laddar för tillväxt anordnat av Nordea

- Byggbranschdagen anordnat av Byggbranschen
- Skaraborgs reboot anordnat av Fastighetsägarna

Den omställning som pågår i Skaraborg har även lyfts specifikt under Skaraborgsdagen, på BRS och kommunalförbundets hemsida samt i en separat bilaga till Dagens Industri.

En broschyr har tagits fram som beskriver Skaraborg och Skaraborgs tillväxtresa för etablerare, inflyttare eller besökare.

Ställningstagandepapper har tagits fram inom energi, bostäder och infrastruktur för att visa var Skaraborg står och vad som kommer behövas inom dessa områden för att lyckas med omställningen. Genom att sammanfatta dessa ges möjlighet för fler att sprida Skaraborg ställningstaganden i olika sammanhang.

Kommungemensam medverkan på mässor - Samhällsbyggnadscheferna har diskuterat gemensam medverkan på mässor. Under 2025 fanns inte möjlighet att bemanna en gemensam monteryta men frågan kommer att diskuteras vidare under 2026 i näringslivs- och samhällsbyggnadschefsnätverken.

Kulturell infrastruktur

För att Skaraborg ska vara attraktivt utanför arbetstid spelar kultur och fritid en viktig roll. Kulturell infrastruktur är en förutsättning och avser i det här fallet både anläggningar och de människor, organisationer och institutioner som verkar inom kultur- och fritidssektorn.

Kartläggning kulturell infrastruktur - för att visa på Skaraborgs nuvarande kapacitet inom fritid och den kulturella infrastrukturen har kartläggning och analyser genomförts. Det har resulterat i en Skaraborgsgemensam nulägesbild och en tydlig viljeriktning att stärka den kulturella infrastrukturen över tid – genom samverkan, gemensam planering och fortsatt lärande.

Spridning och förankring - Under andra halvåret av 2025 har fokus varit att informera om resultaten från kartläggningen och att prioritera och förankra kommande arbete. Spridning av kartläggningen har bland annat gjorts vid:

- Sveriges Kommuner och Regioners (SKR) Kulturkonferens
- Västra Götalandsregionens dag för kulturpolitisk dialog.
- Besök i flera kommuners kulturnämnder eller kommunfullmäktige

Identifiera behov - Inom kulturnätverken har kartläggningen arbetats vidare med och prioriteringar har gjorts på kommande aktiviteter som passar för samverkan på Skaraborgsnivå.

CIAL SOCIAL HÅLLBARHET

När samhällen växer snabbt kan trygghet och säkerhet påverkas på andra sätt än vid traditionell utvecklingstakt. Mot bakgrund av det genomförs arbete för att bygga kunskap och arbeta fram folkhälsofrämjande och trygghetsskapande åtgärder.

Risk- och möjlighetsanalys

En social risk- och möjlighetsanalys har genomförts. Aktiviteten har skett i samverkan mellan Skaraborgs kommuner, Länsstyrelsen i Västra Götaland och polisen. Arbetet har tagit utgångspunkt i Mariestad och kommer att utökas till fler kommuner. Utöver löpande insatser, kunskap och samverkan ska arbetet resultera i ett metodstöd som kan nyttjas som stöd för samhällen som växer snabbt.

Strategisk inriktning - Under 2025 har en strategisk inriktning på arbetet växt fram som blir vägledande framåt. Likaså har stödande strukturer utarbetats. De strategiska inriktningarna består av att medvetandegöra risker och möjligheter, informera och utbilda samt utveckla stödande strukturer. Avtalet mellan Skaraborgs Kommunalförbund och Länsstyrelsen i Västra Götaland gällande social risk- och möjlighetsanalys har under året förlängts med två år, till och med 2027.

Metodstöd - Det digitala metodstödet Social hållbarhet i ett växande samhälle har arbetats fram och beskriver tillgängligt kunskapsläge, sociala risk- och skyddsfaktorer och ger förslag på indikatorer och möjliga förebyggande åtgärder. Fortsatt kontinuerligt arbete med metodstödet behövs för att spridas och inkludera fler områden och åtgärder som identifieras efter hand.

Samverkan - Under året har flera samverkansarenor utvecklats för kommun, region, polis, civilsamhälle och näringsliv som en effekt av arbetet. Exempelvis har ett nätverk skapats med Skaraborgskommunernas brottsförebyggande samordnare och kommunpoliser i syfte att möjliggöra informationsspridning, erfarenhetsutbyte och gemensam kompetensutveckling.

SAMVERKAN OCH FINANSIERING

Det krävs nya sätt att arbeta med Omställning Skaraborg på alla nivåer. De aktiviteter som identifierats har hittills till stora delar hanterats i ordinarie verksamhet, men kan komma att kräva utökade resurser både i form av arbetskraft och pengar.

Matchning finansiering

För att säkerställa finansiering av omställningsarbetet matchas aktiviteterna mot olika finansieringslösningar, såsom projekt och program regionalt, nationellt och internationellt.

Stärka omställningens finansiering - Under året har projektet Strategi Nätverksstaden - koordinering och finansiering inletts. Genom det arbetet ges en koordinerande resursförstärkning till omställningsarbetet. Genom interna och externa dialoger har behov framåt för Omställning Skaraborg identifierats.

Långsiktig finansiell analys

Omställningen innebär stora investeringar för kommunerna. För att få mer kunskap genomförs en långsiktig finansiell analys för Skaraborg, vars resultat kan användas för att fånga de långsiktiga finansieringsbehoven och utgöra underlag för ställningstagande kring hur behoven bör hanteras.

Ny ansats långsiktig finansiell analys - Ny ansats har tagits för att genomföra analysen/kartläggningen av de investeringar som kommer att krävas i syfte att identifiera vad som fortsatt bör drivas gemensamt för Skaraborg. Ansatsen har utgångspunkt i olika scenarier för Skaraborgs befolkningsutveckling i syfte att utgöra planeringsunderlag för att översiktligt kunna uppskatta kommande investeringsbehov.